

Mannissaqarfikkut kræfteqarneq

Imarisai:

- 5 Mannissaqarfikkut kræfteqarneq
- 5 Mannissaqarfiit pillugit paasisutissat
- 5 Kræfti sunaava?
- 6 Tinuneq sunaava?
- 7 Kræfti siaruaassinnaavoq
- 7 Mannissaqarfikkut kræfteqarneq
- 8 Mannissaqarfikkut kræfteqalernissamut
pissutaasut
- 9 Misissortinnerit
- 10 Nappaatip killiffii assigiinngitsut
- 13 Katsorsarneqarneq
- 15 Pilattarneqarneq
- Kemoterapi
- 15 Kingunipiluit
- 17 Katsorsartinnerup nalaa kingornalu
- Nassuiaanneqarnerit pitsaasut pingaaruteqarput
- Ulluinnaat atuleqqinneri
- Nappaatip nangeqqissinnaanera

Mannissaqarfikkut kræfteqarneq

Danmarkimi arnat mannissaqarfimmikkut kræfteqalersartut ukiumut 600-ut tungaannut amerlassuseqartarput.

Arnat assigiinngitsutigut kræfteqartut arfiniliuppata ataaseq mannissaqarfimmigut kræfteqartarpoq.

Arnat ukioqqortusiartornertik ilutigalugu mannissaqarfimmikkut kræfteqalernissaat qaninnerusarpoq.

Mannissaqarfikkut kræfteqarneq kingusinaarluni paasineqaruni tamanna navianartuusinnaavoq.

Mannissaqarfii pillugit paasissutissat

Arnat illiaasa kangisissortaanni mannissaqarfii illugiillutik inissimapput, taakkununga atapput qinersit, timip illersuusiorfisa ilaat.

Mannissaqarfii immikkut 3x2x1 cm.-ip missaannik angissuseqarput. Arnaq aqassaarnermini mannissaqarfikkillisarpoq.

Mannissaqarfii latinerisut taaguutaat tassaavoq ovarium.

Mannissaqarfik ataaseq manninnik 100.000-it sinnerlugit imaqarpoq, arnaq aqartartoq qaammammut ataasiarluni mannikillisarpoq, tamanna aqarnerit marluk akornanni pisarpoq arnallu naartusinnaaneranut tunngaviulluni.

Mannissaqarfii aamma hormoniliortarput arnat qanoq iluseqalernissaannut tunngaviliisunik.

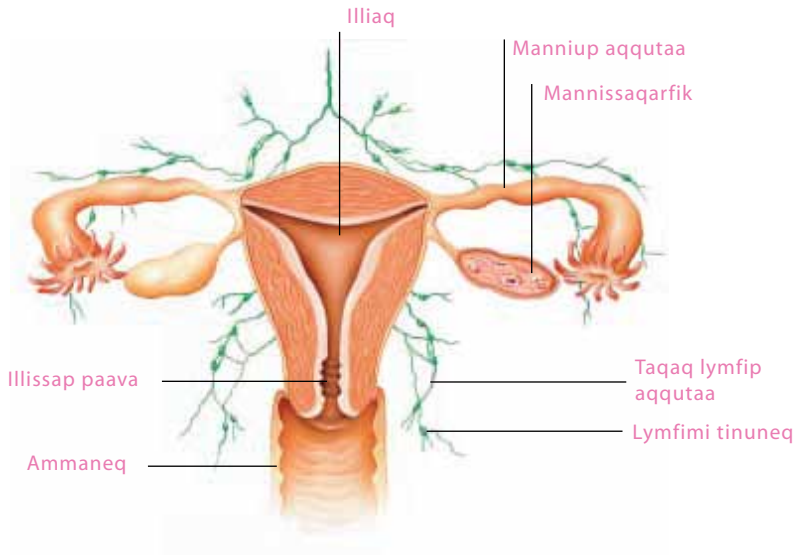
Kræfti sunaava?

Timip sananeqaatai cellet aatsaat pisariaqavitsillugu amerlisarput.

Taamaattorli ajoquserunik amerliartorsinnaasarput kræftinnguullutik, tassalu ingasattumik ilartulersinnaallutik timip sananeqaatai peqqissut suujunnaarsinnaallugit, taamaalisoqartillugu nappaat kræfti navianartoq nappaatigineqalersarpoq.

Kræftip sananeqaatai taqqatigut aammut akulerullutik ingerlaarsinnaapput taamaalillunilu timimi kræfti ingerlaartunngorsinnaalluni kræfteqarfii amerlisillugit.

Timip illersuutai sananeqaatinut navianartunut akiuussutaasarput, taamaattorli kræftimik aseroneqareersimagunik iluaqutaasinnaajunnaartarput, tinusoorninnguullutik kræfteqarfilerisumik.

Tinuneq sunaava?

Tinuneq (svulst) tassaavoq sananeqaatinik cellenik imaqartoq, oqaa-seq alla atorneqarsinnaasoq tassaavoq eqittoorneq. Latinerisut taaguutaa tassaavoq tumor, tassaallunilu tinusimasoq immikkoortilik. Taanna naatitatut eertatut atsigilissaguni kræftip sananeqaataanik millioninik arlalinnik imaqarsimassaaq. Tinuneq malugineqarsinnaalissaaq imaluunniit assilisinnikkut ersersinneqarsinnaalissaaq aatsat ukiut tallimat qilillu akornanni pioreersimaguni, taamaattoq tinune-rit ilaat piffissami sivikinnerusumi malunnarsereersinnaasarpot. Taamaattumik mannissaqarfikkut kræfteqarneq arnamiit arnamut assigiinngitsumik pinngoriartorsinnaasarpog.

Tinuneq sunaava?

Kræfti siaruaassinnaavoq

Kræftimik tinusoqarneq taqqamut imaluunniit qinersimut anngusinnaavoq, taamaalilluni kræftip sananeqaatai timip sinneranut siaruaallutik avissaartuutilersinnaapput, nutaanillu tinusoornermik pilersitsisinnaallutik - taakkua siaruaannerit taaneqarput, metastase-nik.

Mannissaqarfikkut kræfteqarneq

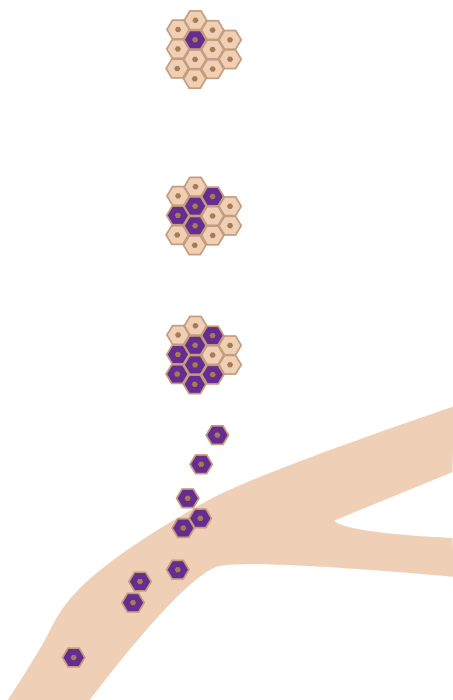
Nappaat arnat iluisigut misissortittoqartillugu ilaanneeriarluni nalaat-sornerinnakkut malugineqartarpoq. Malunnaatilli siullit tassaap-put naat alliarneri, tamanna pissuteqarpoq naani imerpalasumik katersuuttoqarneranik imaluunniit alliarpuut tassaappat kræftip nammineq tinusoornera.

Allatigut malussarnerit tassaasinnaapput naakkut erlavikkullu ippigusunnerit, soorlu meriannguneq, ammanersornerit allannguu-teqarpata aammali naakkut anniarnerit. Ippisugunnerit taakku pillugit amerlasuut isumaqartarput naakkut erlukkut imaluunniit inalukkakkut nappaateqarlutik.

Nalinginnaanngitsumik naakkut ippigusunnerit sapaatip akunneri sisamat sinnerlugit atuussimappata taava pisariaqavippoq nakorsaq attavigissallugu, tarrarsuinikkut (ultralydscanner-inikkut) ilup misis-sorneqarnissaa siunertaralugu.

Mannissaqarfikkut kræfteqarneq nalaarsiuminaatsuvoq, malussar-nerit nalinginnaanngitsuummata amerlasuunilu isumaqarfigineqar-sinnaallutik pinartuunngitsutut.

Taamaattumik mannissaqarfikkut kræfteqarneq amerlasuutigit siaruaatereersimatillugu aatsaat paasineqartarpoq. Misilittakkat malillugit nappaatip paasineqarnerata nalaani, mannissaqarfikkut kræfteqartut marluuppata taava aappaani nappaat siaruaatereer-simasarpoq. Nappaatip ilisarnaataasa atuutilinnginnerini piaartumik paasinninnissaq maannakkut misissueriaatsini atuuttuni ajoraluurtu-mik periarfissaqanngilaq.

Kræftip minnerpaaffia
avittarpoq amerliartorluni
tinuninggorluni

Mannissaqarfikkut kræfteqalernissamut pissutaasut

Suna pissutaalluni mannessaqarfinniittut sananeqaatit peqqissut kræfteqarfigineqalersinnaaneri ilisimatuunit maannamut paasiumi-naatsinneqartorujussuuvoq. Taamaattoq ilimatsaanneqartarpoq arnat hormonii sunniuteqarsinnaasut. Assersuutigalugu ilisimaneqarpoq arnat ernereernikut kiisalu sivisuumik naartunaveersaatiniik iisartagartorsimasut (P-piller) kræfteqalinnginnerusartut. Imaassinnaavoq mannessaqarfinniit manniit anillattaarnerisa piffis-sami sivisulaartumi unikaallatsinneqartarnerat pissutaasoq.

Misissortinnerit

Mannissaqarfikkut kræfteqarsinnaanerit nakorsamit pasitsaanneqarpat, taava arnat nakorsaannut misissugassatut ingerlateqqinneqassatit. Tassani isiginnaarut atorlugu tarrarsuineq (ultralydsscanning, nipi atorlugu maligaasioq timimut naviananngitsaq) atorlugu misissorneqassatit. Imaappoq assiliissut filmiliuutitut ittoq ilumi imaluunnit uinngup qaatigut nikerartiitigalugu skærmikkut malinnaajutigaluni misissuineq.

Taamaattorli ultralydsscanning kisiat atorlugu ersarissineqarsinnaanngilaq nappaat kræfti ilumut atorneqarneris.

Mannissaqarfitsigut tinuneqarpat tamanna sukumiisumik misissorneqassaaq.

Aaversinnikkut tinunerup suunera misissorneqassaaq suunersaq. Nakorsamiit misissorneqassaaq tinuneq qanoq ittuunersaq, ultralydsscanning atorlugu paasisat suuneri taamatuttaaq aamma arnap ukiui naleqqiunneqassapput misissukkamut. Taanna nalileeriaaseq imaluunniit misissuineq atorlugu paasineqassaaq pilaanikkut tinuneq peerneqassanersaq imaluunniit aammaarluni aaversinnikkut ultralydscannerinikkullu misissuinerit atorlugit nakkutillisoqassanersaq.

Amerlasuutigulli pilattaalluni misissuineq ingerlanneqartariaqartarpoq tamakkiisumik qularnaarinissaq anguniarlugu. Tamanna aamma pissuteqarpoq kræfti navianarluinnartoq imaluunniit navianannginnesusaq atorneqarneris paasiniallugu.

Misissuineri aamma ilanngullugu misissorneqartarpoq inalukkakkut quullu aqquataatigut ajoqusertoqarsimanersaq. Taamatut misissuineq annernanngilluinnarpoq.

Kiisalu sakissat ilanngullugit tarrarsorneqartarput, taamaalilluni aamma paasineqassamat nappaat puannut siaruaassimanersaq.

Mannissaqarfikkut kræfteqaatit amerlanersaat akoqartarput sananeqaatinik aammut ingerlaartitsisunik. Taakkua taaneqartarput tumormarkører, tinunerit naleqqersorfiinik taaneqarsinnaasut.

Aaversinnikkut ersersinneqarsinnaappat taakkua sananeqaatit amerlavallaartunik kisitsisitaqartut, tamanna ima paasineqassaaq nappaat siaruaassimaqisoq. Arnat mannissaqarfimmikkut kræfteqartut affaasa missaat siaruaatereersimasumik nappaateqartuusartut misilittakkat takutippaat. Taamaattumik kisitsisit naatsorsorniarlugit aaversittarnissat pisariaqarpoq. Aaversinnerli kisimiitillugu misissuutaasinnaanngilaq kisitsisit amerlaneri allarluinnarmik pissuteqarsinnaammata. Katsorsartinnerup kingorna aamma aaversinnerit pisarput nappaatip nangeqqissimanissaanut takussutaasinnaammata.

Nappaatip killiffii assigiingitsut

Mannissaqarfikkut kræfteqarneq sisamanik immikkoortulerlugu agguataarneqarsimavoq.

Siulleq tassaavoq mannissaqarfiup aappaatigut imaluunniit illuttut kræfteqalersimaneq.

Tullia tassaalluni mannissaqarfiup avataanut aamma siaruaattoor-simaneq taamaattorli kuutserniit ingerlaqqissimanani.

Immikkoortut pingajoraat nappaatip qummut nassat tikillugit ingerlasimanera.

Sisamaat tassaavoq nassat qummut qaangerlugit siaruaaffigisimapagit.

Nakorsamit paasinnereernerup kingorna katsorsariaatsillu sorliuner-sup atornegarnissanik aalajangiisoqartinnagu, paasiniaaruarneqas-saaq nappaatip killiffippiaa suunersoq. Nakorsamiit nappaatip killif-fippiaa nalilerneqassaaq. Tamanna nalileeriaaseq nunani tamalaani ileqqoreqqusat aalajangersimasut malillugit assigiimmik atornegar-tarpoq.

Nappaatip immikkoortua siulleq mannissaqarfinniinnaq atornegar-poq, immikkoortullu sisamaat tassaalluni nappaatip nassat qulaan-nut anngussimanera. Akunnequtaapput nappaatip killiffiata aappaa pingajuallu.

Nappaat immikkuutsitaartunngortikkaanni katsorsaariaaseq qanoq ittoq atorinneqassanersoq nalunarunnaartarpoq.

Nappaat annikitsumik killeqarpat, tassa siaruaanneq annikippat kat-sorsarneqarnerup kingornagut peqqissaaneq sivikinnerusoq pisari-aqartinneqartarpoq, imaappoq mannissaqarfinnakkut kræfti atu-gaappat katsorsarneqareernerup kingorna peqqissaqqinneqarneq ilaatigut pisariaqartinneqarneq ajorpoq.

Illuatungaatigulli nappaat immikkoortut pingajuannut killiffeqarsimappat tassa nassat angullugit kræfteqarfiuppat, taava kemoterapi imaluunniit pilanneqarneq katsorsaatisstut siunnersuutigineqasaaq.

Nappaatip immikkut killiffilersorneqarnerani peqqissinissaq qanoq qanitsiginersoq nalilerneqarsinnaavoq. Taamaalluni ersarippoq kræftip paasiaarneqarnerani peqqissinissaq qaninnerussasoq, illuatungaatigulli siaruaassimappat peqqissinissaq ungasinnerussalluni. Arnaq iluartumik eqqoqqissaartumillu paasissutississagaanni ilisimaqqisaartariaqarpoq nappaatip killiffia sumiinnersoq.

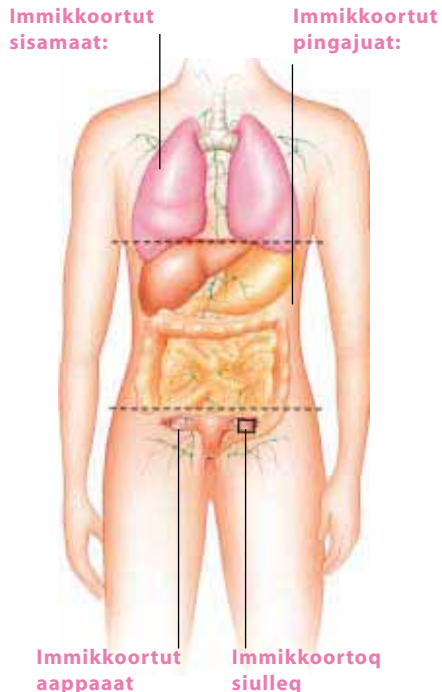
Mannisaqarfikkut kræfti siaruaalluni nassat angusimagunigit taava annertusiartornissaa ilimanaateqarnerusarpoq taamaallunilu erlaviit anguneqartarlutik. Taamaattorli aamma siaruaanneq allakkut pisinnaalluni tassalu qinersitigut ingerlaarsinnaalluni, nappaatip siaruaakkiartorerani puaat tinguillu qaqutigut anguneqartarput.

Immikkoortut sisamaat:
Nappaat siaruarsimavoq qummut nassat qaangerlugit.

Immikkoortut pingajuat:
Nappaat siaruarsimavoq mannisqaqarfiit avataannut nassat tikillugit.

Immikkoortut aappaat:
Nappaat siaruarsimavoq mannisqaqarfiit avataannut kuutsit killigalugit.

Immikkoortoq siulleg:
Kræfteqarneq taamaallaat mannisqaqarfiup aappaatigut illuttulluunniit.

Katsorsarneqarneq

Pilattarneqarneq

Mannissaqarfinni kræfteqartunut katsorsaaneq nalinginnaanerpaaq tassaavoq pilattarneqarneq. Arnat mannissaqarfimmikkut kræfteqartut tamangajalluinnarmik pilattarneqartarput. Pilattaanermi mannissaqarfiit marluutillugit, mannissaqarfiit aqqutaat, illiaq ilaatigullu qipinningoq ilanngullugu peerneqartarput, kiisalu qinersit aamma peerneqartarlutik. Qipinningoq peerneqareersimappat tamanna napparsimasup ilisimassagaa pingaaruteqarpoq, pilattarneqarnerup kingorna qipinninguluttutut ippinniorneq atugaassagaluarpat qipinningoqannginnerup ilisimaneqarnissaa pingaaruteqarmat.

Pilattarneqarnermi aamma peerneqartut ilagisinnaavaat orsut (iloqutit) inalugarsuup ataaniittut. Tamakku piiarneqarnerisa saniatigut nassaniittoq imerpalasoq aamma peerneqassaaq naallu qulaanniit ilanngarsisoqassalluni kræfteqarneranik misissugassamik.

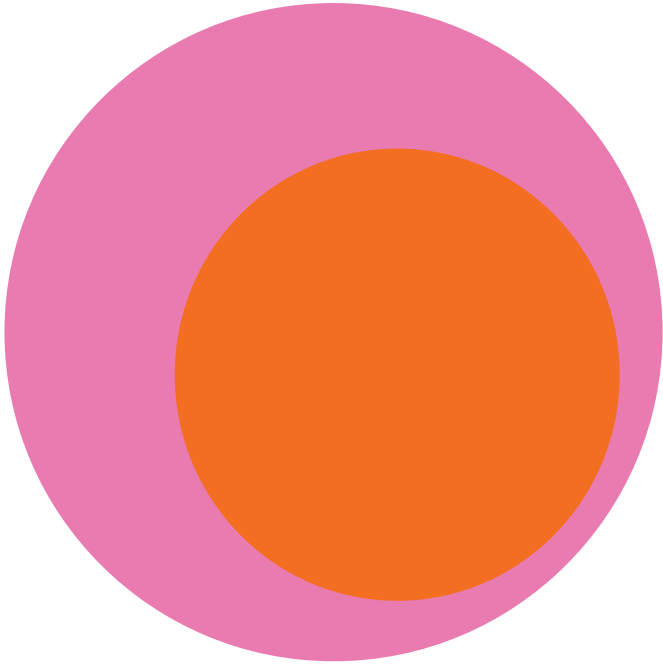
Taamatut illugiissilluni pilattarneqarneq latinerisut taaneqartarpoq salpingo-ooforektomi, hysterektomi aamma omentektomi.

Pilattaareernerup kingorna aamma nalilernerqartarpoq kræfti mannissaqarfiit avataannut kuusit qanittuinut siaruaassimanersog, soorlu taqarsuit aqqusaarlugit qinersinut imaluunniit tingunnut atasi-manersog.

Pilattaanerup nalaani nakorsamit takuneqarsinnaappat nappaat siaruaassimasog, taava nappaat tamakkerlugu peerniarlugu siaruaaffii sapinngisamik tamarmik aamma peerneqartarput.

Pilattarneqarnerup kingorna kemoterapi aamma ilanngullugu katsorsaatigineqartarpoq. Pilattaanerup nalaani timip ilaaniittut piiakkat mikroskopikkut misissoqqissaarneqartarput. Taamaaliornikkut uppersarsiniarneqartarpoq kræfti siaruaassimanersog.

Pilattarneqareernerup kingorna napparsimasog ulluni tallimaniit qulinut sivisussusilimmi uninngatinneqartarpoq, kiisalu kingorna kemoterapi ingerlanneqassanngikkaangat pilattarneqareernerup kingorna qaammat qaangiuppat suliaortotoqarsinnaalluni.

Kemoterapi

Arnat mannissaqarfimmikkut kræfteqalersimasut tamangajalluin-narmik pilattarneqareeraangamik kemoterapi-mik katsorsarneqar-tarput. Kemoterapi tassaavoq nakorsaat kræftip sananeqaataanut nungusaataasoq. Kemo-t assigiinngitsut ataatsimut taaguuteqarput latinerisut cystostatika. Amerlasuutigut assigiinngitsut arlallit atorlu-git katsorsaasoqartarpoq.

Nappaatip annertussusia, kræftip suussusia, arnap utoqqaassusia peqqissusialu apeqqutaatillugit nakorsaat atortinneqartarpoq.

Nakorsaat slangeerannguamik amitsumik iluaquteqarluni taqqak-kut timimut akuliunneqartarpoq. Aak ingerlaartog iluaqutigalugu kemo timimut akuliunneqartarpoq.

Nakorsaat taanna ukiup affaata ingerlanerani sapaatip akunnerisa pingajussaata sisamassaalluunnit qaangiukkaangat pineqartassaaq.

Taama katsorsarneqarneq ilaatigut napparsimmavimmut unitsin-neqarnikkut pisarpoq aammali nakorsaatip atortinneqarnerata na-laani napparsimasog angerlarsimasinnaasarpoq.

Kingunipiluit

Timip sananeqaatai peqqissut nakorsaatip kemo-p sivikitsumik ajo-quseqqasinnaavai. Taamaattumik peqqissartinneq kingunipiloqar-tinneqartarpoq. Kingunipiluit nalinginnaanerpaat tassaapput, pe-rusussuseqannginneq, qasoqqaneq, nererusussuseqannginneq, meriannuneq, meriarneq nujaarunnerlu. Katsorsarneqarneq naammassipat kingunipiluit qaangiuttarput nutsallu naaqqittarlutik.

Kemoterapi-p timip sananeqaatai aamma sunnersinnaavai, taamaa-lilluni aseruuttoornerit aanaalersinnaanerillu pisinnaasarlutik, taa-maattumik aakkut akulikitsumik misissugaasoqartarpoq.

Katsorsartinnerup nalaa kingornalu

Nassuiaanneqarnerit pitsaasut pingaaruteqarput

Nakorsamiit siunnersuutaasut sumik tunngaveqarnerisa paasilluarnissaat pingaaruteqarluinnarpoq.

Isumaqaruit nakorsaq ataasiinnaq oqaloqatigissallugu naammaginagu, nakorsamik aamma allamik oqaloqateqarnissat qinnutigisinnaavat, taamaalillutit ajornartorsiutip ataasiusup nassuiaatissartai allaanerunngikkaluartut, paasissutissalli assigiit assigiinngitsunik oqaasertaqartut pissarsiarissavatit.

Paasissutissat amerlasuut nakkaallannarsinnaasut pigilissallugit ajornakusoorsinnaavoq. Taamaattumik aapparisaq, ikinngutitsialak imaluunniit kammagilluagaq ilaliullugu nakorsamik oqaloqateqarnissaq pitsaassaqaq. Taakkua najuunnerat ilinnut tapersersuutaasinnaammat, kiisalu nakorsamik oqaloqateqareernerup kingorna toqqissillusi eqqissisimasumik nakorsap oqaatigisai pillugit oqaloqatigiissinnaavusi.

Kemoterapi atorlugu katsorsartinnerup nalaani isumakillisarneq aalaqqajunnerlu nalinginnaalluinnarpoq. Tamatuma nalaani siunissamut neriuuteqalartarnek neriuutaaruttarnerlu paarlakaallutik atorneqartarput. Taamaannerup nalaani pingaaruteqarpoq aapparisaq, qanigisat imaluunniit napparsimmavimmi sulisut atorluarnissaat. Amerlasuutigut iluaqutaasarpoq eqqarsaatit suuneri oqaasinngortillugit annisissallugit, taamaattumik neriuutitit nalornissutitillu oqaluttuarikkut, kiisalu apeqqutissaqaruit nangaassuteqarnak aperisarlutit.

Ulluinnaat atuleqqinneri

Katsorsartereererup kingorna eqqissisimaarnissat pisariaqartissavat. Piffissalli ingerlanerani arriitsumik nukkiartuaassaait nalinginnaasumillu inuuneqaqqilerlutit. Imminut artukkerlutit sulisassangilatit imaluunniit ingasattumik aliikkusersussangilatit, sapinngisalli naapertorlugu qasunarinngisannik pissallutit.

Ulluinnaat atuleqqissallugit imaannaangilaq, napparsimmavimmiissimaguit angerlarninni sulisut imaluunniit uninngaqtitit taper-sersortigiunnaassavatit. Ilaquttavit imaluunniit ikinngutivit ikiorus-savaatsit, taakkuali aamma namminneq ajornartorsiuteqarsinnaapput taamaattumillu illit qanoq eqqarsaateqarnerit misiginerillu paasiuminaatsissinnaallugu. Aamma imaassinnaavoq kræfti pillugu eqqartuinissartik ersigigaat.

Inuit amerlanersaasa tupannarisaaqat kræfteqarnermik nalunaarfingineqarneq. Taamaattumik qaangiiniarnermut piffissaq sivirusinnaavoq. Kræfteqaqqilernissaq pillugu annilaangassuteqarneq qaangivineqarsinnaagunangilaq, piffissalli ingerlanerani annikilliertarpoq.

Nappaatip nangeqqissinnaanera

Nappaat nangeqqissinnaavoq, taamaattumik ukialuit ingerlanerini akuttunngitsunik misissorneqartarnisaq pisariaqarpoq.

Misissortinneq nakorsiartarfinni imaluunniit napparsimmavinni pisarpoq, arnap ilua misissorneqartarpoq aaviisoqarlunilu. Aak misisugassaq kræftip sananeqaataanik akoqarnersoq misissuiffingineqartarpoq. Tamannalu ukiuni tallimani ingerlanneqartarpoq.

Saqqummersitsisoq:
Neriuffit Katuffiat - 2009 Ilusaa siulleq, naqiternera siulleq
Ilusilersuisoq: inuk Media ApS
Quppersakkamit uuminnga nutsigaq: 'Æggestokkræft'
Nutzerisoq: Kirstine Berthelsen aamma Johanne Olsen.

Neriuffiit Kattuffiat
Postboks 1546,
Aqqusinersuaq 48 A,
3900 Nuuk
neriuffik@greenet.gl
www.neriuffik.gl

